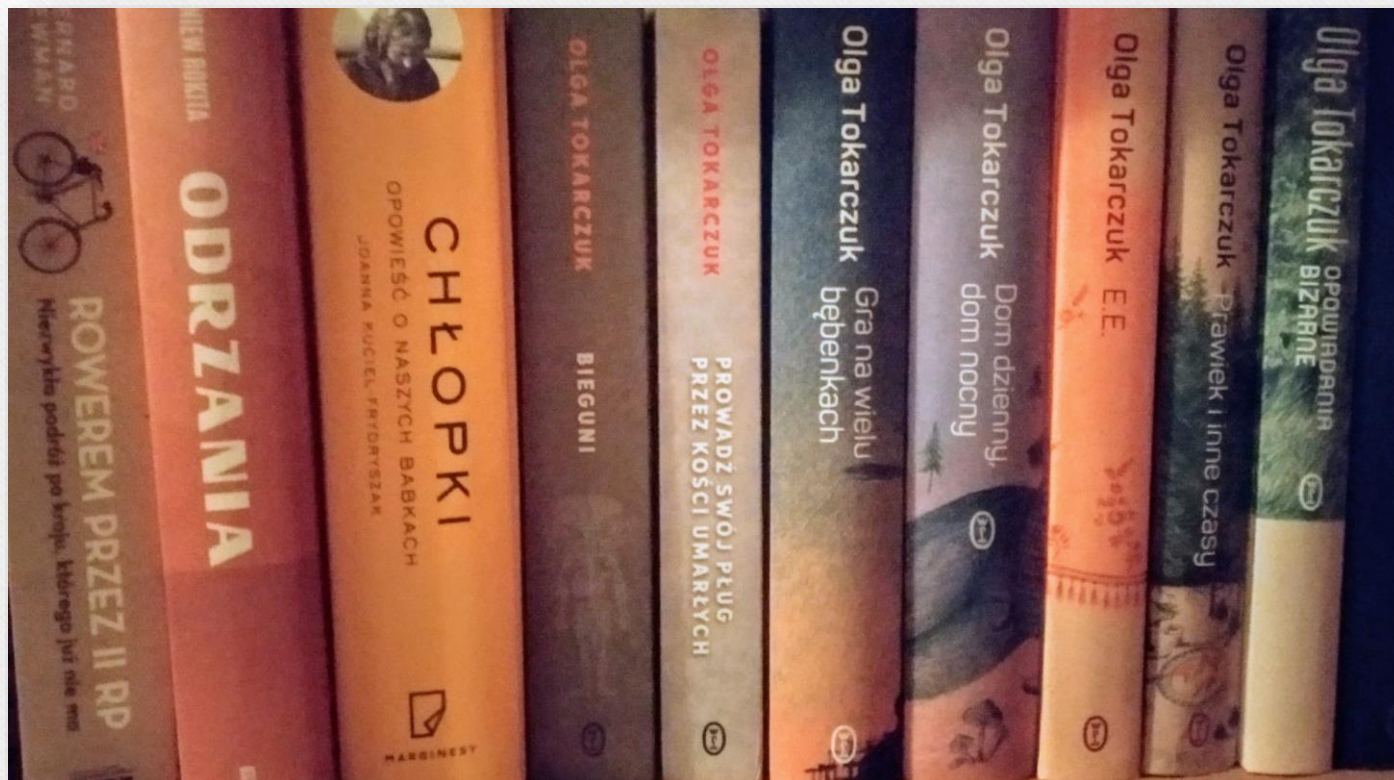

**DLACZEGO WARTO CZYTAĆ?
WPŁYW CZYTANIA NA ROZWÓJ DZIECI I MŁODZIEŻY**

**Opracowała Alicja Wojtaszczyk
PODN Kluczbork**

wrzesień 2024

„Książki są lustrem: widzisz w nich tylko to co, już masz w sobie”

Carlos Ruiz Zafón, Cień wiatru

Stan czytelnictwa w Polsce w 2023 roku

Badania Biblioteki Narodowej

Stan czytelnictwa w Polsce

Od 1992 roku Biblioteka Narodowa prowadzi systematyczne badania czytelnictwa na ogólnopolskiej, reprezentatywnej próbie osób w wieku co najmniej 15 lat. W każdym z kolejnych badań zadawane są zarówno pytania monitorujące, jak też – różniące się w kolejnych badaniach – pytania dodatkowe umożliwiające pogłębione zrozumienie wybranych zagadnień czytelniczych. Próba ta liczyła 2012 osób i została skonstruowana na użytek tego konkretnie sondażu

Wyniki badań prezentowane są w formie raportów zawierających zestawienia porównawcze pozwalające na ocenę zmiany podstawowych wskaźników czytelnictwa, zestawienia tabelaryczne oraz pogłębione studia i analizy dotyczące społecznych aspektów czytelnictwa. Każdy raport przedstawia też listę autorów oraz tytułów książek najczęściej wymienianych jako czytane w ciągu ostatniego roku.

STAN CZYTELNICTWA KSIĄŻEK

W POLSCE
W 2023 ROKU

43%

ZOFIA ZASACKA
ROMAN CHYMKOWSKI
IZABELA KORYŚ

BIBLIOTEKA
NARODOWA

Stan czytelnictwa w Polsce w 2023 roku

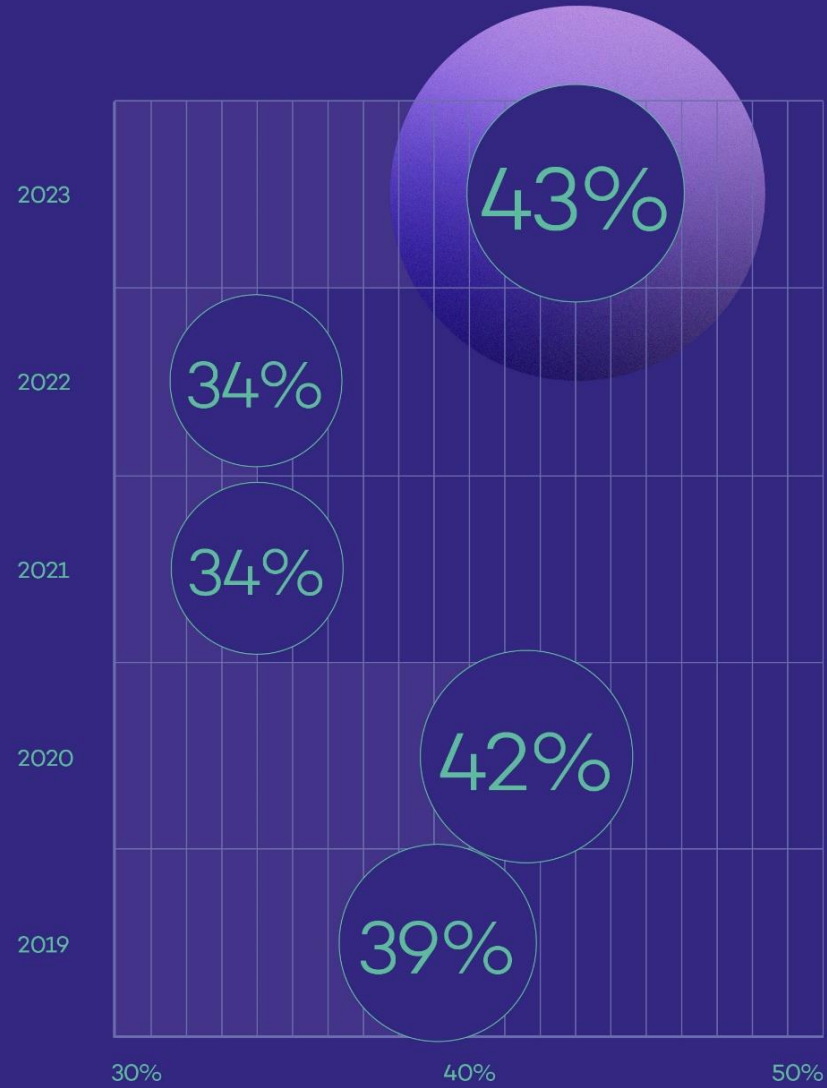
Badania Biblioteki Narodowej

WZROST CZYTELNICTWA O 9 PUNKTÓW PROCENTOWYCH

W 2023 roku lekturę co najmniej jednej książki w ciągu dwunastu miesięcy poprzedzających badanie zadeklarowało **43%** badanych, o 9 punktów procentowych więcej niż w dwóch ostatnich latach, najwięcej od 10 lat. To wyraźnie więcej niż w poprzednich latach – poza rokiem 2020 wskaźnik ten przez niemal całą dekadę utrzymywał się na niższym poziomie. Ten wzrost jest szczególnie dobrze widoczny, jeśli weźmie się pod uwagę wyniki pomiarów wykonanych przez Bibliotekę Narodową w latach 2021 i 2022.

CZYTANIE KSIĄŻEK W POLSCE
W LATACH 2019-2023

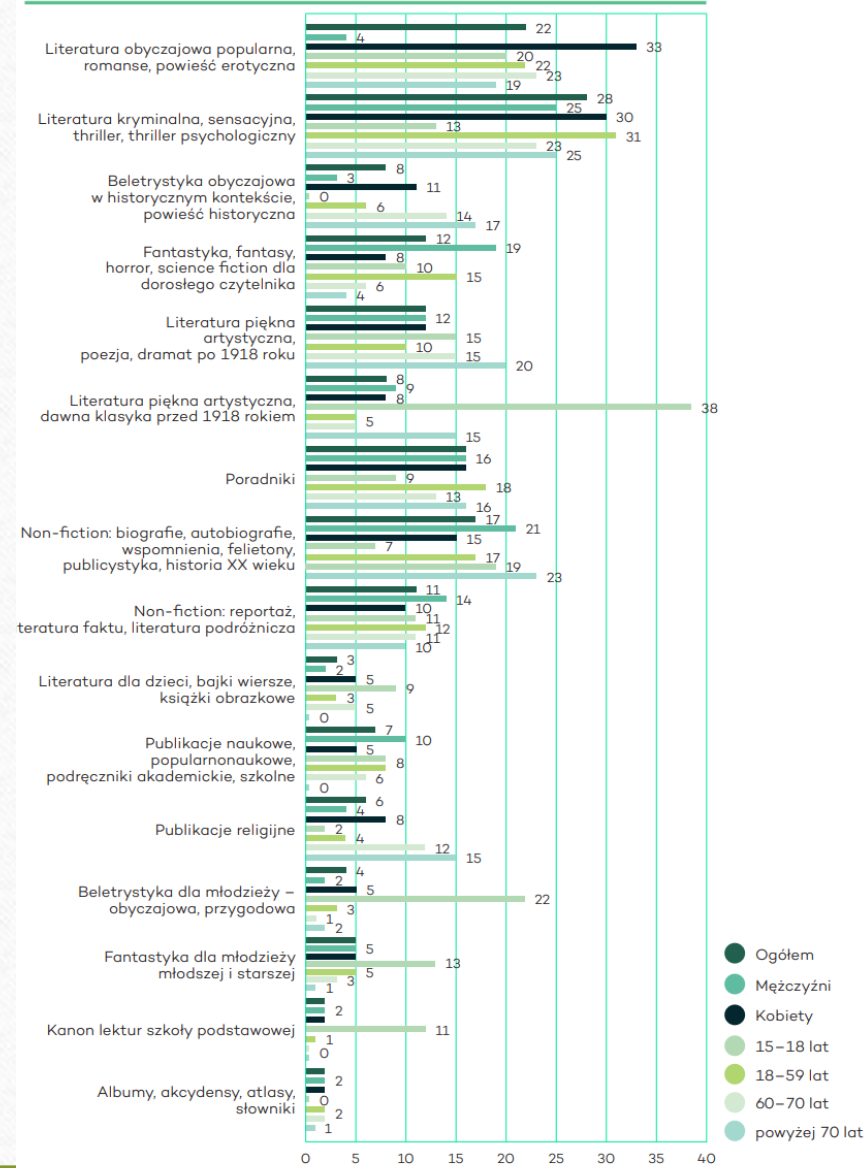
Stan czytelnictwa w Polsce w 2023 roku

Badania Biblioteki Narodowej

43% Polaków przeczytało w 2023 roku co najmniej jedną książkę. To wzrost o 9 punktów procentowych, najwięcej od 10 lat. Wzrosło także zainteresowanie bibliotekami, szczególnie u młodych mężczyzn w wieku 25–39 lat. Stopniowo zmienia się też sposób pozyskiwania informacji o książkach. Coraz większą rolę odgrywa Internet, a szczególnie serwisy społecznościowe.

Płeć i wiek czytelników a typy czytanych książek w 2023 roku (w procentach), N=869

Źródło: Biblioteka Narodowa

Stan czytelnictwa w Polsce w 2023 roku

Badania Biblioteki Narodowej

Warto podkreślić zmianę, jaka zaszła w bibliotekach między rokiem 2020 a 2023. Okazało się, że wpisany w Narodowy Program Rozwoju Czytelnictwa wymóg otwarcia bibliotek publicznych w co najmniej połowę sobót w ciągu roku poszerzył dostępność bibliotek, dzięki czemu podwoił się odsetek odwiedzających je aktywnych zawodowo mężczyzn w wieku 25–39 lat.

Czytanie książek według wieku i wykształcenia z podziałem na płeć (w procentach)

Źródło: Biblioteka Narodowa

Stan czytelnictwa w Polsce w 2023 roku

Badania Biblioteki Narodowej

W prezentowanym badaniu stanu czytelnictwa w 2023 roku po raz pierwszy uwzględniono dodatkowe sposoby pozyskiwania informacji o książkach, które są związane z internetowymi ogniwami społecznego obiegu książki. Są to: multimedialne podcasty, vlogi, krótkie filmy, wpisy influencerów rekomendujące książki i czytanie na platformach takich jak: TikTok, gdzie obecna jest społeczność BookTok, BookTube na YouTube czy też Instagram. Badanie odnotowało grupę 7% czytelników korzystających z tego źródła informacji o książkach.

Sposoby zaopatrywania się w książki w latach 2019–2023¹

	2019	2020	2021	2022 marzec	2022	2023
Źródło pochodzenia czytanych książek	%	%	%	%	%	%
Kupiłem(a) osobiście, żeby ją przeczytać	40%	45%	40%	39%	36%	48%
Pożyczyłem(a) od rodziny, od znajomych, koleżanki/kolegi	34%	32%	30%	32%	37%	29%
Dostałem(a) ją w prezencie	30%	34%	32%	31%	32%	29%
Miałem(a) ją w domowym księgozbiorze	19%	20%	17%	20%	20%	16%
Wypożyczyłem(a) z biblioteki szkolnej	5%	5%	6%	7%	5%	4%
Wypożyczyłem(a) z biblioteki publicznej	18%	14%	13%	13%	12%	14%
Wypożyczyłem(a) z innej biblioteki	5%	4%	4%	4%	3%	2%
Inne	1%	1%	-	0%	1%	2%
Trudno powiedzieć/nie pamiętam	1%	1%	1%	1%	2%	1%
Brak danych – nie zaznaczono dla żadnej wymienionej książki	3%	4%	3%	3%	2%	2%
Ogółem	100%	100%	100%	100%	100%	100%
Liczebność	1166	853	675	758	687	869

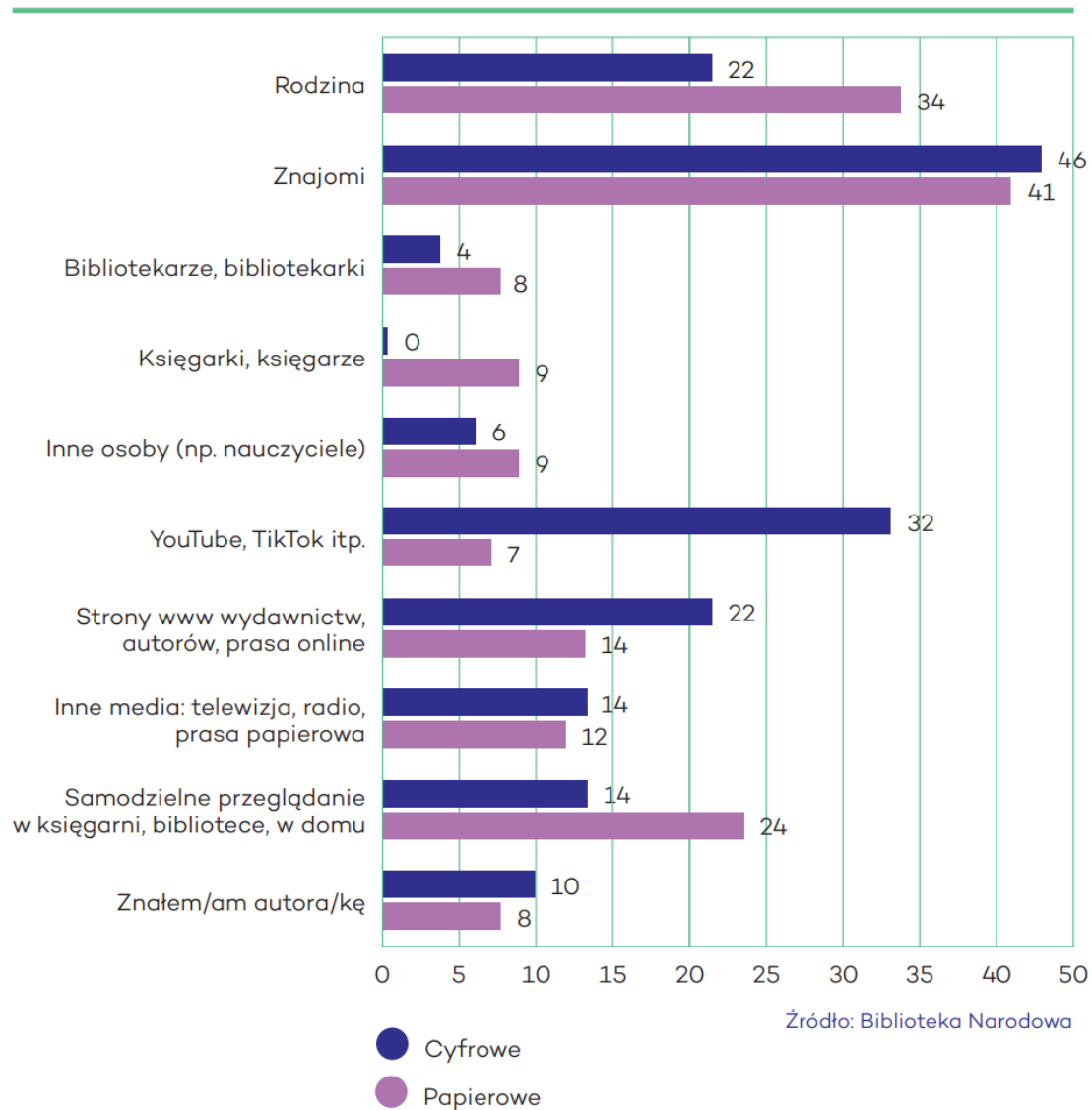
Stan czytelnictwa w Polsce w 2023 roku

Badania Biblioteki Narodowej

Wiele wskazuje na to, że wyszliśmy z długiego cienia pandemii, a inne trudne okoliczności, w tym tocząca się od dwóch lat za naszą wschodnią granicą wojna, nie stoją na przeszkodzie wzrostowi optymizmu. Poprawę nastrojów widać także w sferze subiektywnej oceny własnej sytuacji ekonomicznej – osób, które w 2023 roku wyraziły przekonanie, że pieniędzy starczy im na wszystkie bieżące potrzeby bez konieczności podejmowania specjalnych wyrzeczeń, było wyraźnie więcej niż w roku 2022.

Źródła wiedzy o czytanych książkach papierowych (N=869) i cyfrowych (n=60)
(w procentach)

Stan czytelnictwa w Polsce w 2023 roku

Badania Biblioteki Narodowej

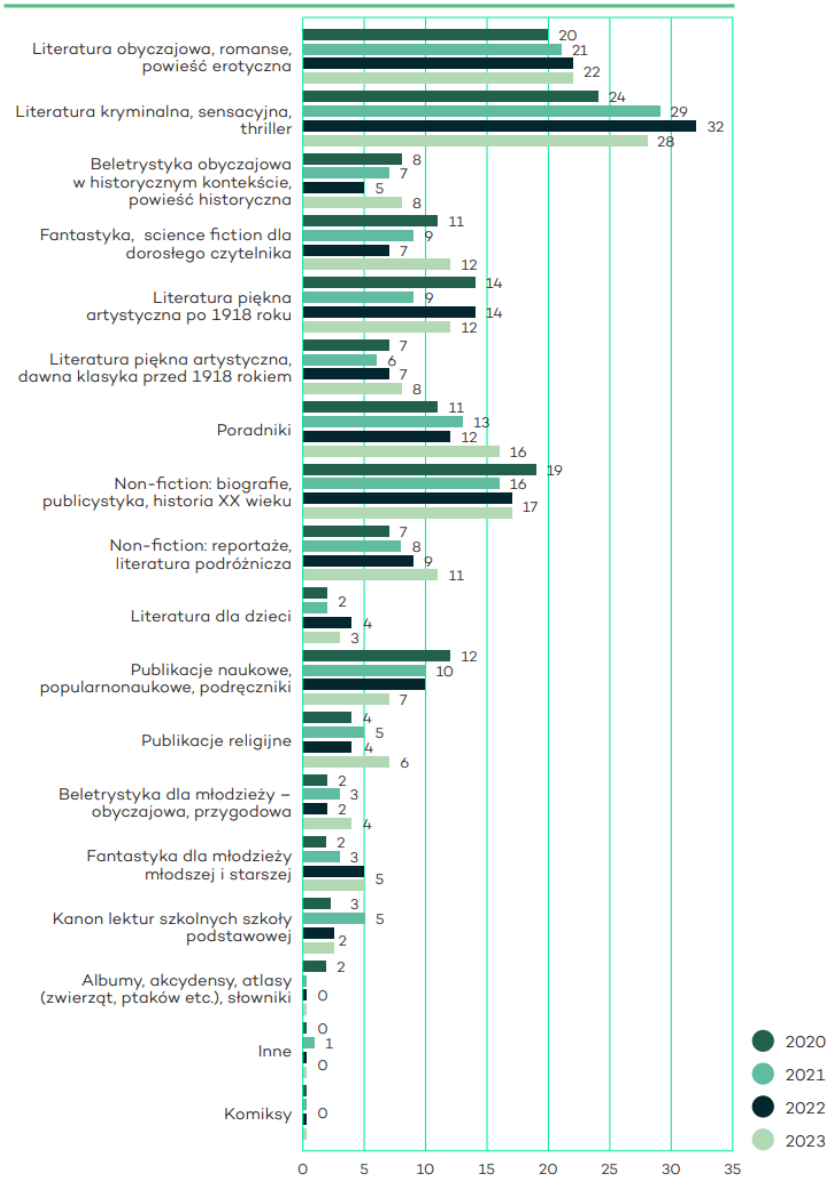
Odsetek osób, które czytały siedem lub więcej książek w ciągu roku nie zmienił się znacząco i wynosi 8%.

Warto podkreślić zmianę, jaka zaszła w bibliotekach między rokiem 2020 a 2023, i wzrost odsetka odwiedzających je mężczyzn aktywnych zawodowo (w wieku 25+), **który się podwoił**. Okazało się, że wpisany w Narodowy Program Rozwoju Czytelnictwa wymóg otwarcia bibliotek publicznych w co najmniej połowę sobót w ciągu roku poszerzył dostępność bibliotek dla osób aktywnych zawodowo, zwiększając tym samym ich genderową inkluzywność.

Największy wzrost korzystania z bibliotek publicznych (o 4,6 punktu procentowego) miał miejsce w grupie mężczyzn w wieku 25–39 lat, czyli osób potencjalnie wychowujących małe dzieci. Jest to o tyle istotne, że męski wzór osobowy i aktywne zaangażowanie ojców w socjalizację czytelniczną sprzyjają wyrobieniu i utrwaleniu nawyków czytelniczych wśród dzieci, zwłaszcza chłopców.

Najpoczytniejsze typy czytanych książek w latach 2020–2023²

Źródło: Biblioteka Narodowa

Stan czytelnictwa w Polsce w 2023 roku

Badania Biblioteki Narodowej

Stan czytelnictwa w Polsce (badanie naukowe BN) realizowane w ramach Planu Ewaluacji i Monitoringu NPRCz 2.0 na lata 2021–2025 w związku z realizacją Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa 2.0. na lata 2021–2025 [NPRCz 2.0], który został przyjęty przez Radę Ministrów uchwałą nr 69/2021 z dnia 21 maja 2021 r.

Dofinansowano ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego w ramach realizacji Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa 2.0 na lata 2021–2025.

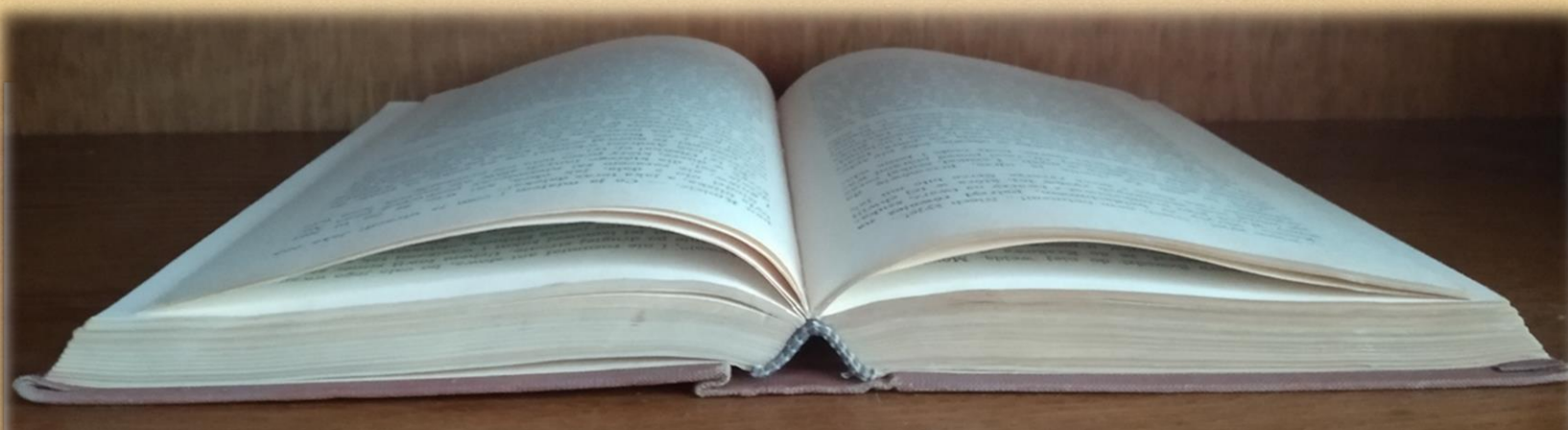

[Komunikat „Stan czytelnictwa w Polsce w 2023”](#)

[Pełny Raport „Stan czytelnictwa książek w Polsce w 2023 roku”](#)

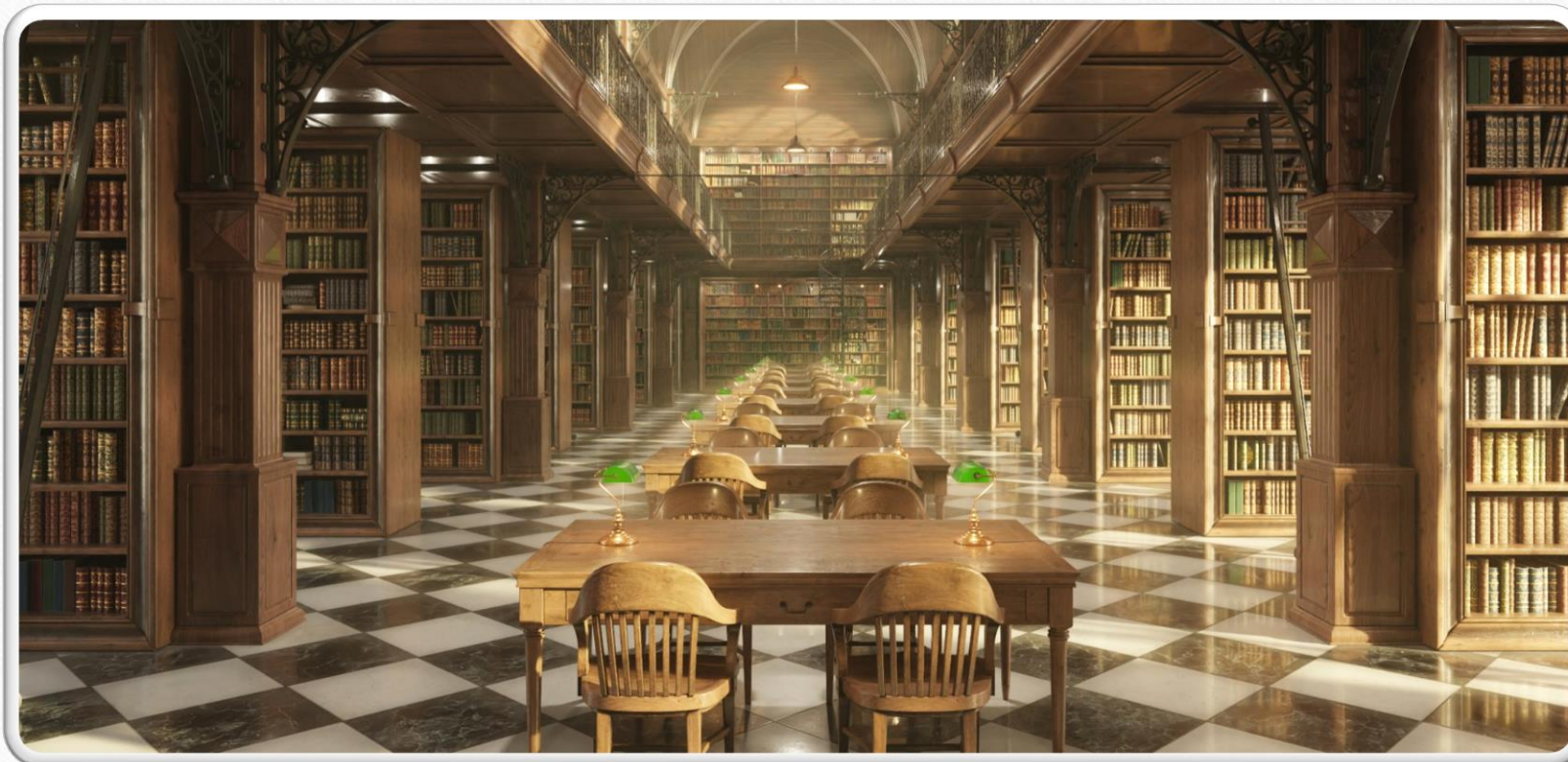
[Stan czytelnictwa w Polsce \(badanie naukowe BN\)](#) realizowane w ramach Planu Ewaluacji i Monitoringu [NPRCz 2.0](#) na lata 2021–2025 w związku z realizacją Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa 2.0. na lata 2021–2025 [[NPRCz 2.0](#)], który został przyjęty przez Radę Ministrów uchwałą nr 69/2021 z dnia 21 maja 2021 r.

Dofinansowano ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego w ramach realizacji Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa 2.0 na lata 2021–2025.

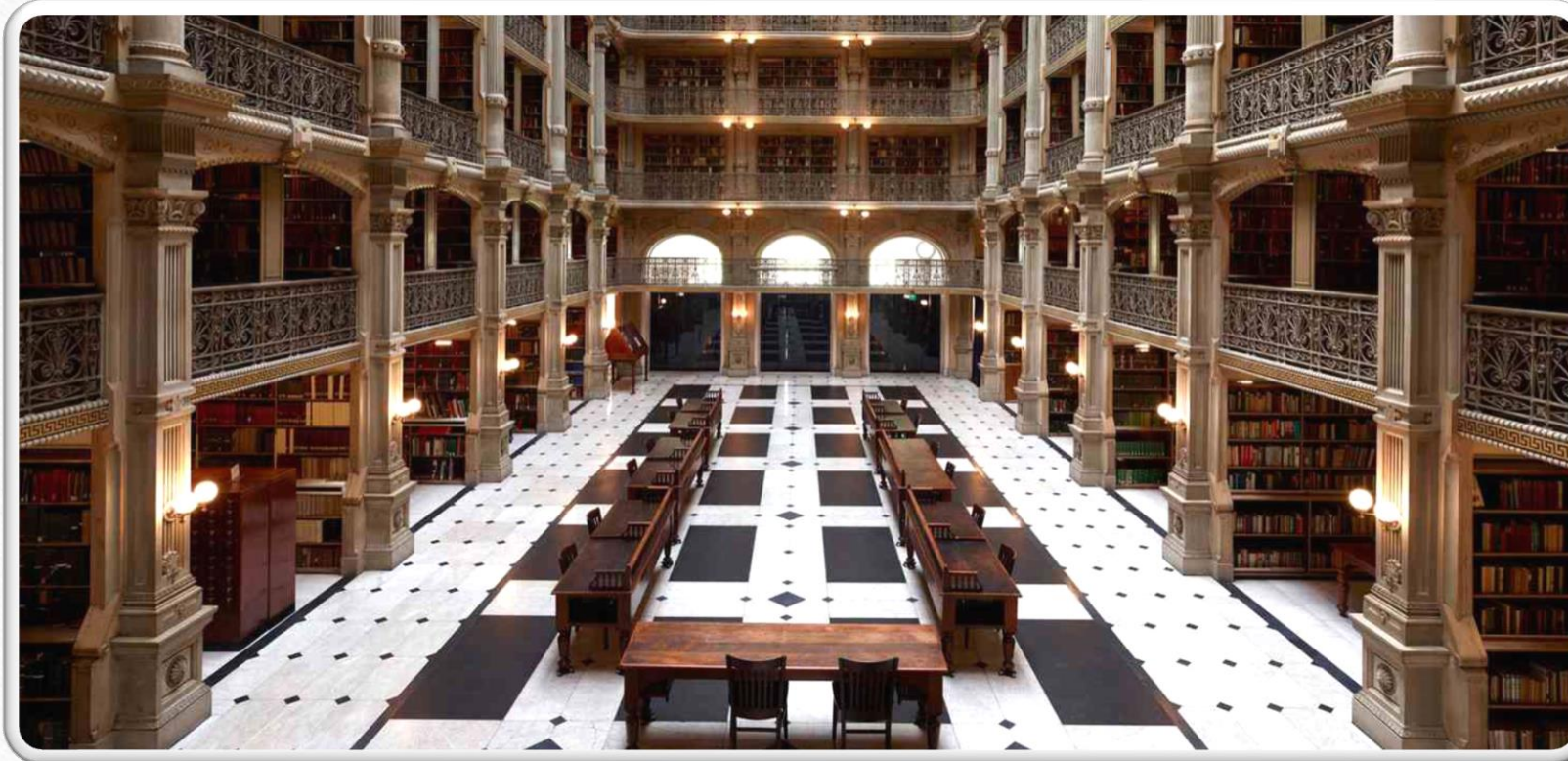
17 ZALET KSIĄŻEK

Wg Szwedzkiej Akademii Literatury Dziecięcej

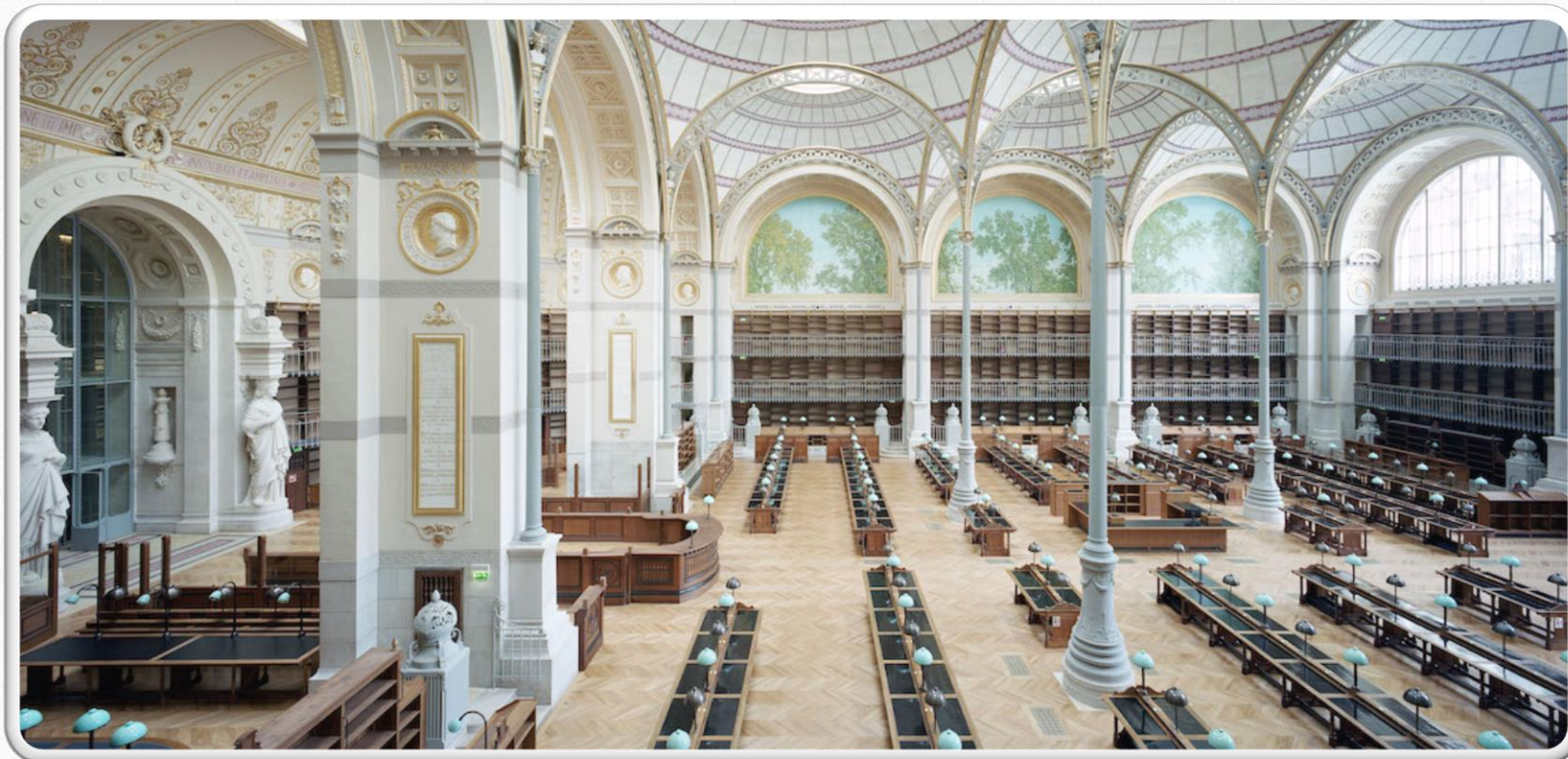
1.

***Książka pomaga nam rozwijać język i słownictwo.
Uczy nas wyrażać myśli i rozumieć innych.***

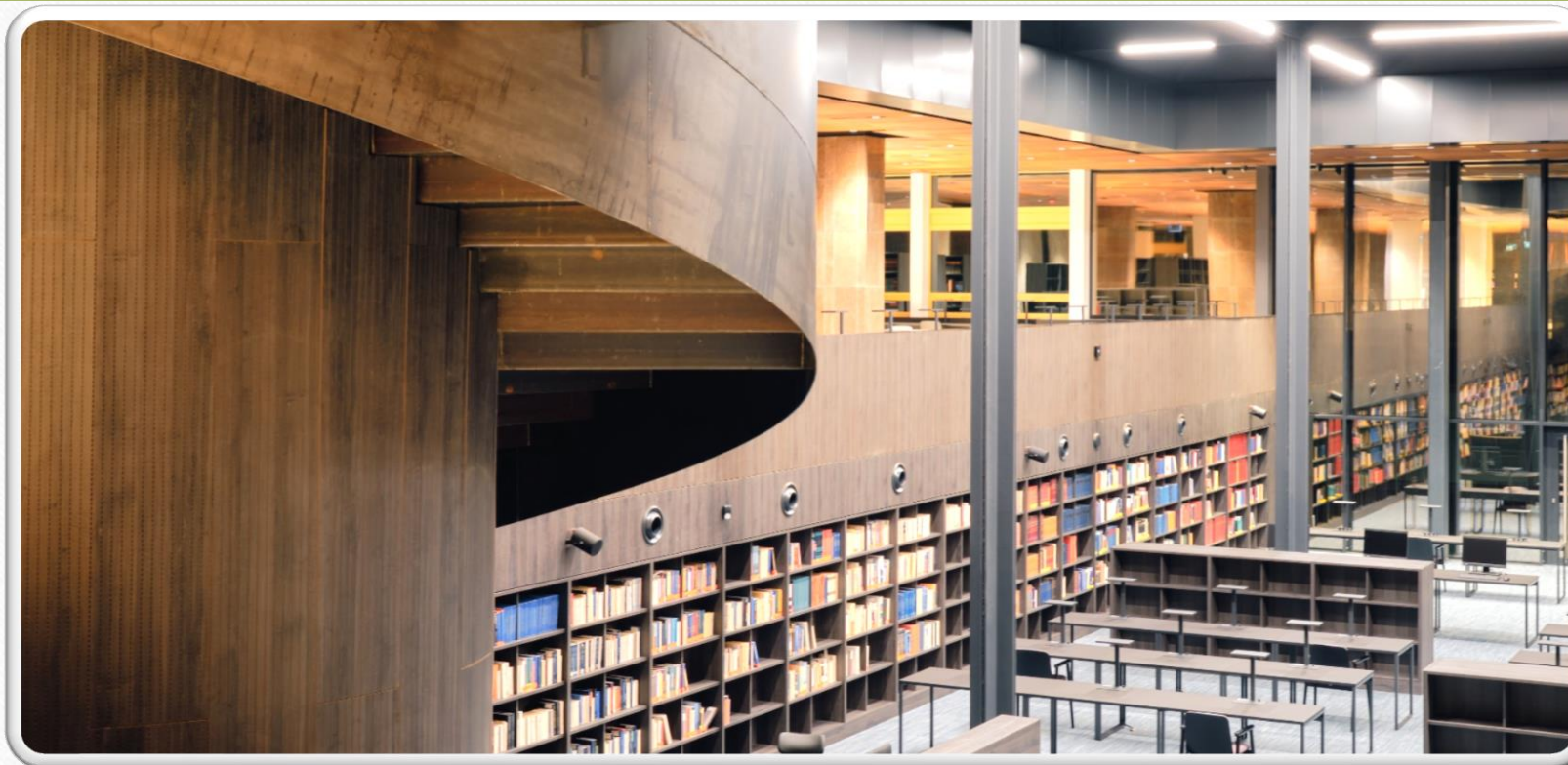
2.

Książka rozwija myślenie. Dostarcza nam pojęć myślowych i nowych idei, rozszerza naszą świadomość i nasz świat.

3.

***Książka pobudza fantazję, uczy budować obrazy
w wyobraźni.***

4.

Książka dostarcza nam wiedzy o innych krajach i kulturach, o przyrodzie, technice, historii, o tym wszystkim, o czym chcielibyśmy dowiedzieć się czegoś więcej.

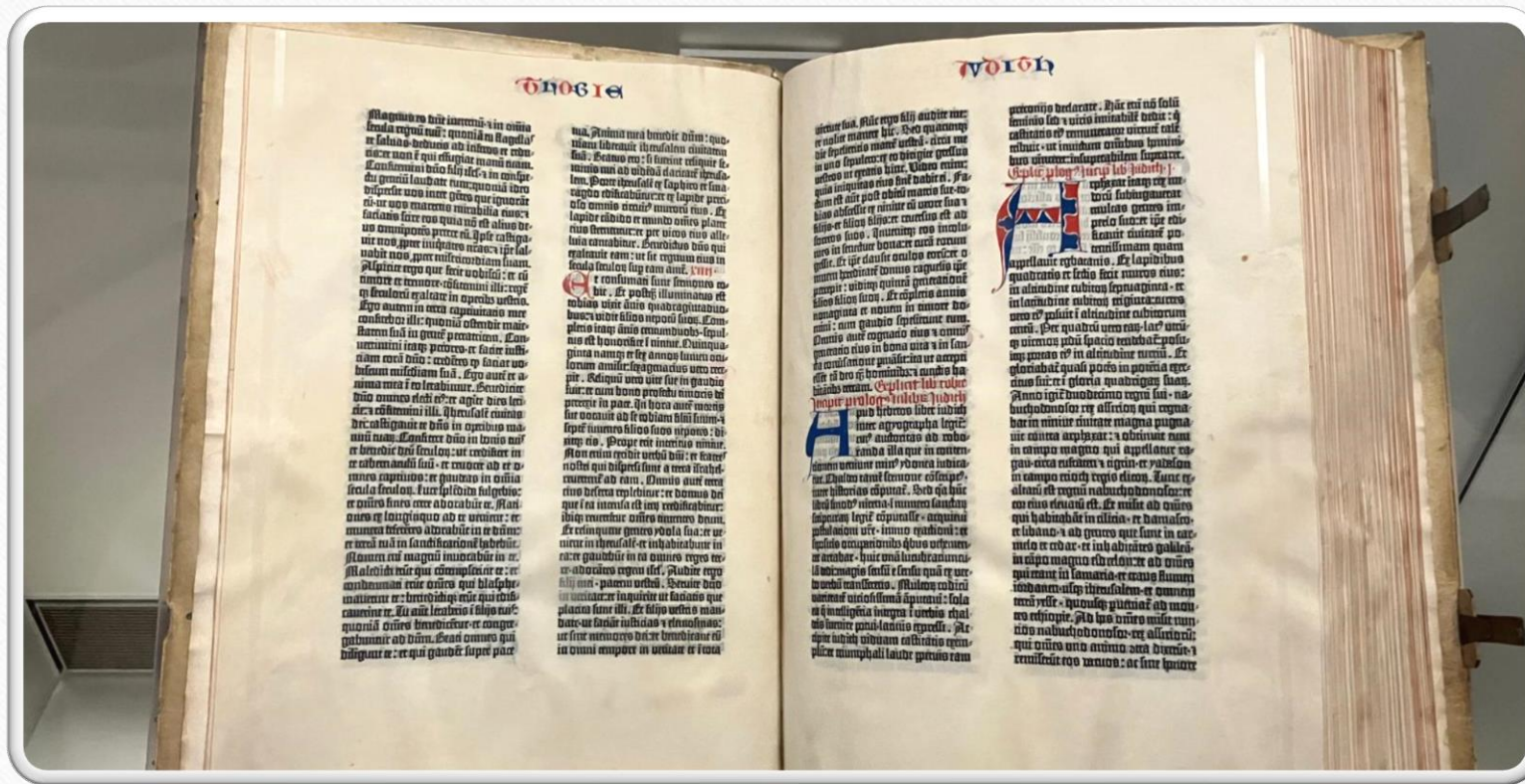
5.

***Książka rozwija nasze uczucia i zdolność do empatii.
Wyrabia w nas umiejętność wczucia się
w czyjąś sytuację.***

6.

Książka dodaje sił i zapału. Dostarcza nam rozrywki i emocji. Może rozśmieszyć lub zasmucić. Może pocieszyć i wskazać nowe możliwości.

7.

Książka może stawiać pytania, które angażują i pobudzają do dalszych przemyśleń.

8.

Książka uczy nas etyki. Skłania do namysłu nad tym, co słuszne, a co nie, co dobre, a co złe.

9.

Książka może wytłumaczyć rzeczywistość i pomóc w rozumieniu zależności.

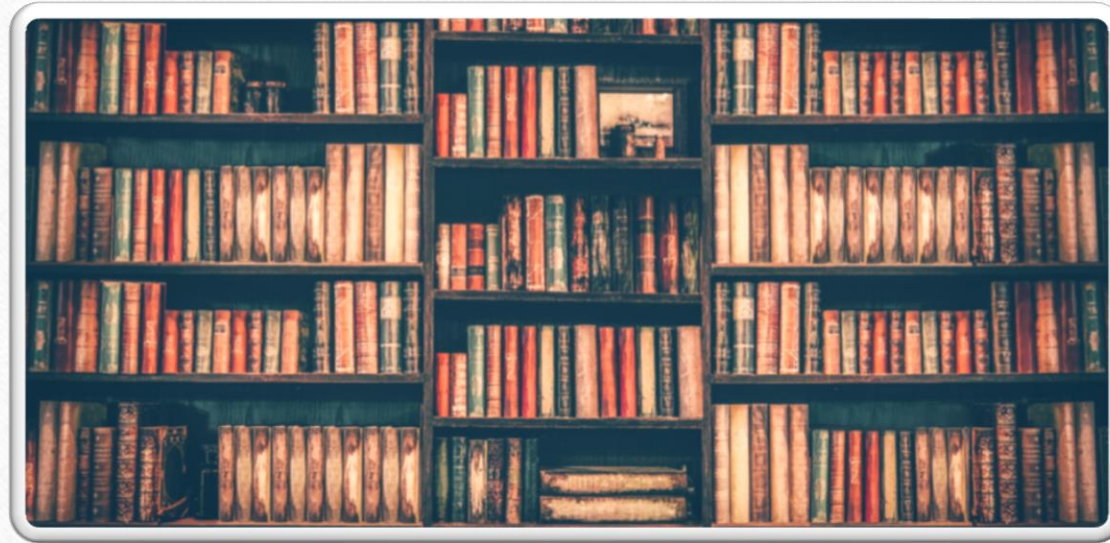
10.

Książka może udowodnić, że pytanie ma więcej niż jedną odpowiedź, że na problem da się spojrzeć z różnych stron. Może podpowiedzieć inne sposoby rozwiązywania konfliktów niż przemoc.

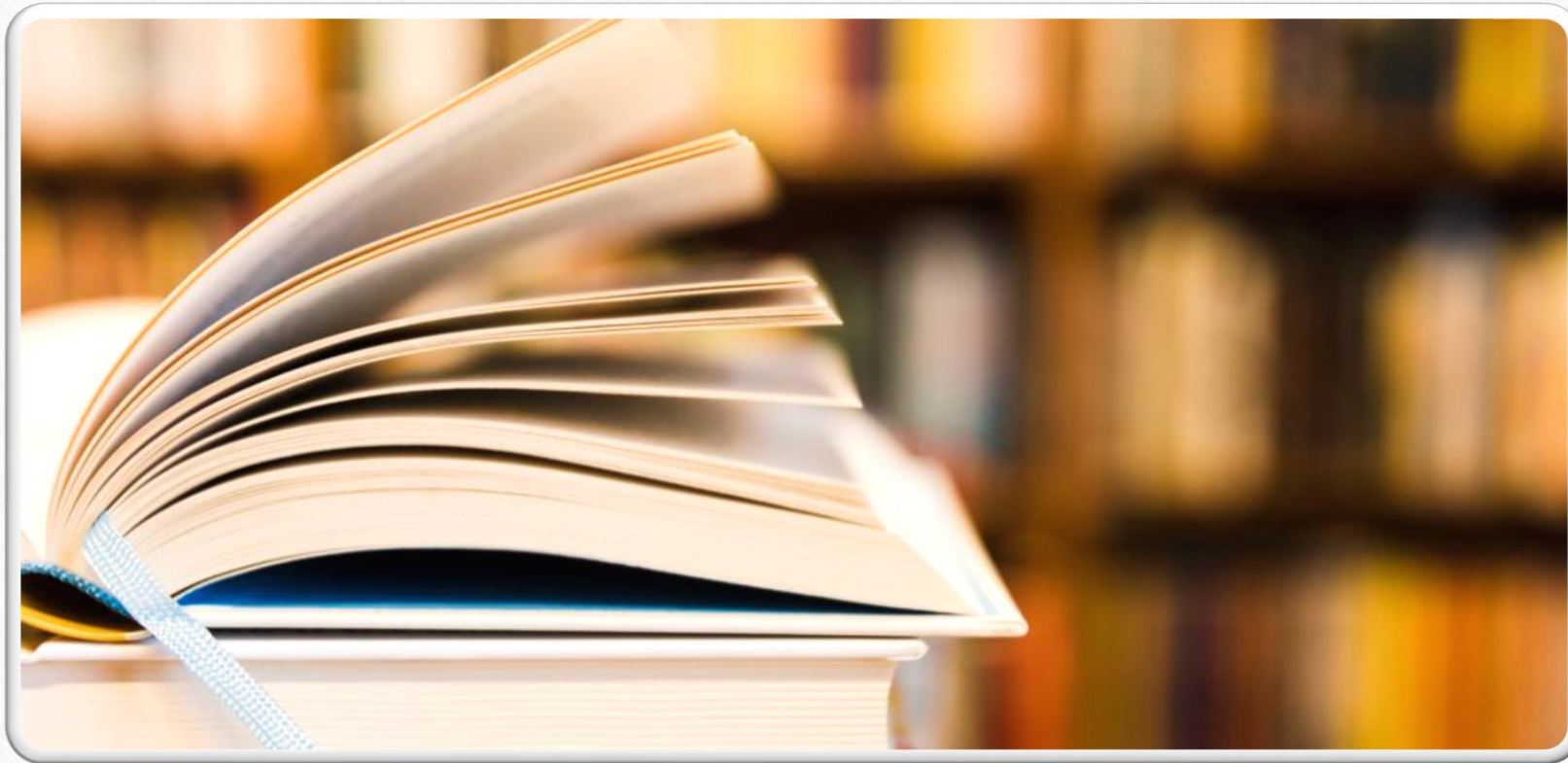
11.

Książka pomaga nam zrozumieć siebie. Odkrycie, że są inni, którzy myślą jak my, że mamy prawo do swoich odczuć i reakcji, umacnia nasze poczucie własnej wartości.

12.

***Książka pomaga nam zrozumieć innych.
Lektura książek pisarzy z innej epoki umożliwia poznawanie
innego świata
i odkrywanie, że ich myśli i odczucia nie różnią się od naszych,
buduje tolerancję dla innych kultur i zapobiega uprzedzeniom.***

13.

Książka jest naszym towarzyszem w samotności. Łatwo wziąć ją ze sobą i czytać gdziekolwiek. Z biblioteki można ją wypożyczyć za darmo i nie trzeba podłączać jej do prądu.

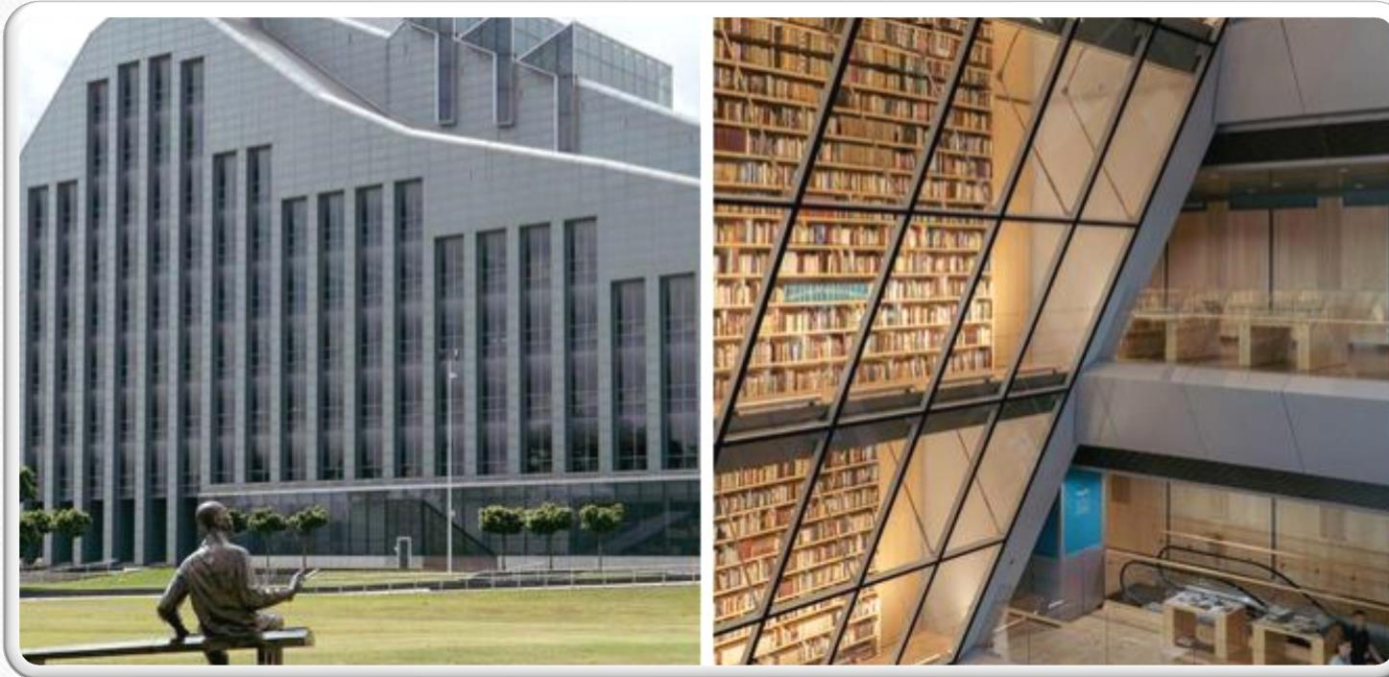
14.

***Książka jest częścią naszego dziedzictwa kulturowego.
Dzięki niej mamy wspólne doświadczenia i punkty
odniesienia.***

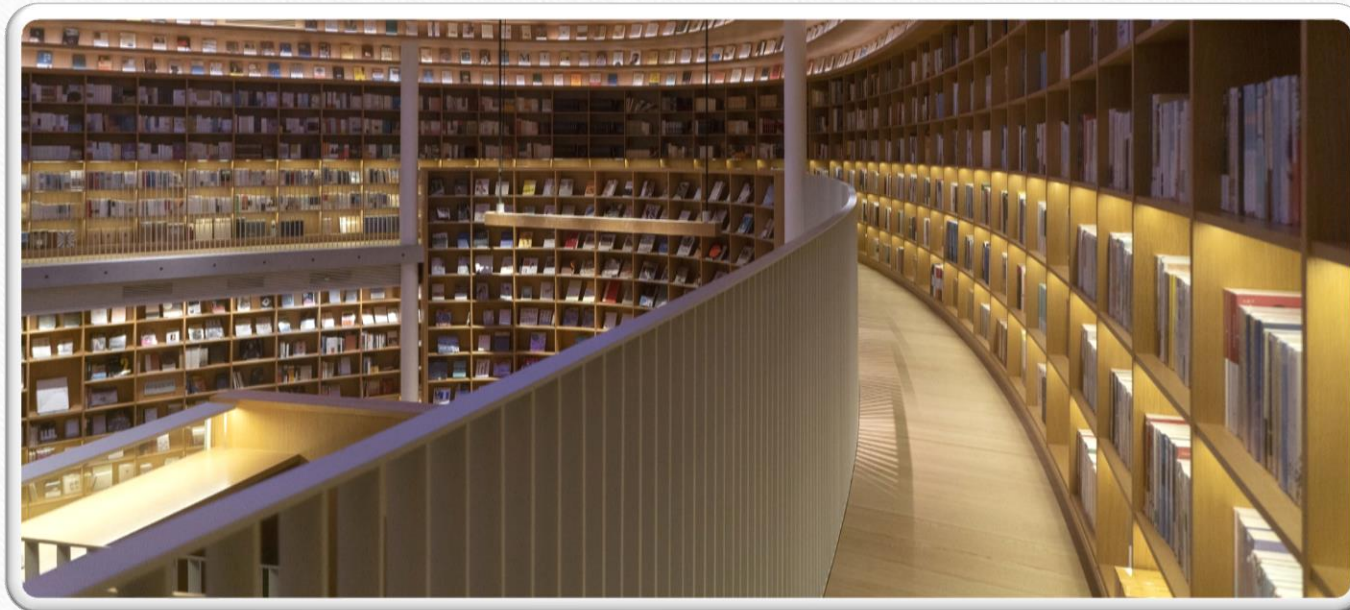
15.

***Dobra książka dla dzieci, którą można czytać na głos,
przynosi radość dzieciom i dorosłym. Buduje pomost między
pokoleniami.***

16.

***Książka dla dzieci to pierwsze spotkanie z literaturą -
nieograniczonym światem,
z którego czerpiemy przez całe życie. To bardzo ważne spotkanie,
gdyż, jeśli nie zostanie zmarnowane, pokaże, ile może dać dobra
literatura.***

17.

***Literatura dziecięca wzbogaca kulturę kraju. Daje pracę wielu ludziom: pisarzom, ilustratorom, wydawcom, redaktorom, drukarzom, recenzentom, księgarzom, bibliotekarzom...
Literaturę dziecięcą można również eksportować przynosząc krajowi dochód i uznanie za granicą.***

Wnioski:

- **czytanie jest umiejętnością niezbędną we współczesnym świecie**
- **odgrywa znaczącą rolę we wszystkich fazach rozwoju człowieka**
- **osoby, które opanują tę umiejętność lepiej radzą sobie w życiu**

W proces inicjacji czytelniczej musi być zaangażowane całe środowisko dziecka

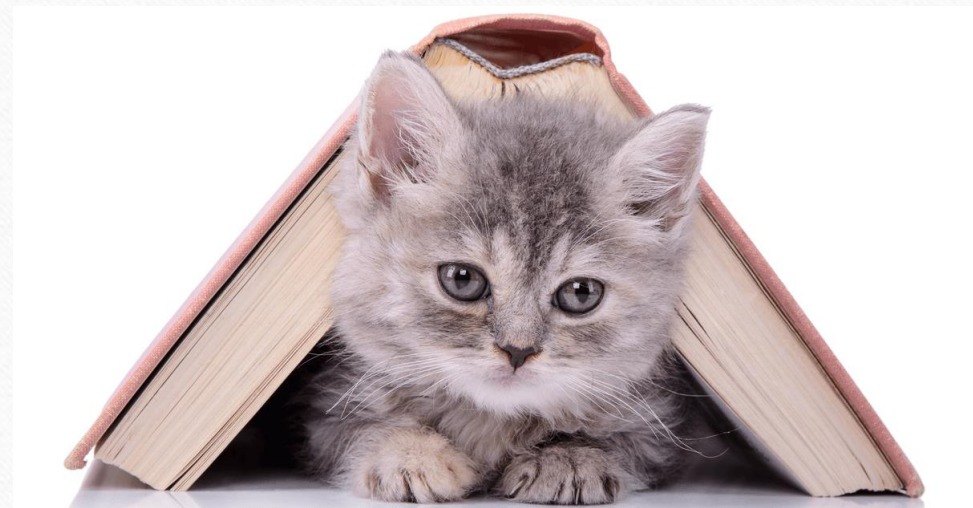

**Rozbudzanie zainteresowań
czytelniczych dzieci i młodzieży jest
jednym z najważniejszych zadań
edukacyjnych domu i szkoły**

BIBLIOGRAFIA:

- <https://www.bn.org.pl/raporty-bn/stan-czytelnictwa-w-polsce/stan-czytelnictwa-w-polsce-w-20223>
- Siedemnaście zalet czytania książek - Szwedzka Akademia Literatury Dziecięcej
<https://pl-pl.facebook.com/.../szwedzka-akademia-literatury-dziecięcej>
<http://www.pbw.waw.pl>
- Siedemnaście zalet książki dla dzieci. Biblioteka w Szkole 2000 nr 2 s. 22

Dziękuję za uwagę

